

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
23/072	Formannskap	05.12.2023
23/161	Kommunestyre	14.12.2023

Eierskapsmelding 2023

Kommunedirektørens innstilling

1. Saken tas til orientering
2. Saken tas opp igjen etter gjennomført folkevalgtopplæring innen området

Kommunestyre 14.12.2023

Behandling

Formannskapets innstilling fra møte 05.12.23, foreslått av ,

1. Saken tas til orientering
2. Saken tas opp igjen etter gjennomført folkevalgtopplæring innen område

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Formannskapets innstilling fra møte 05.12.23**

For: 31 stemmer (100%) - AP 8, FRP 2, H 6, INP 4, MDG 1, Rødt 1, SP 7, SV 1, V 1

Mot: 0 stemmer (0%)

KST - 23/161 vedtak

1. Saken tas til orientering
2. Saken tas opp igjen etter gjennomført folkevalgtopplæring innen område

Formannskap 05.12.2023

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 6 stemmer (100%) - AP 2, H 2, INP 1, SP 1

Mot: 0 stemmer (0%)

FSK - 23/072 vedtak

1. Saken tas til orientering
2. Saken tas opp igjen etter gjennomført folkevalgtopplæring innen området

Sammendrag

Det bør foretas en grundig politisk gjennomgang av hvilke hovedprinsipper for eierstyring kommunestyret ønsker å legge seg på, hvilke formål kommunen skal ha på sine eierandeler i selskapene og hvilken strategi kommunen mener selskapene bør styre etter. Det skal gjennomføres en opplæring i dette temaet i løpet av januar/februar. Kommunestyret bør da ha et godt grunnlag for å fastsette prinsippene for eierstyring.

I tillegg til eierskapsmeldingens del 1 og 2 ligger KS sin anbefaling om eierskap som vedlegg til saken.

Vedtak som innstilling fra Formannskap, 05.12.2023 - 23/072

1. Saken tas til orientering
2. Saken tas opp igjen etter gjennomført folkevalgtopplæring innen området

Sakens bakgrunn og innhold

Kommunelovens § 26-1 sier følgende:

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a) kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring
- b) en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i
- c) kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.

Med begrepet eierstyring menes den styring kommunene har med slike selskaper, og den måten de forvalter sitt eierskap på. Eierskapsmeldingen har to deler. Den første omhandler eierstyring, herunder selskapsformer, rolleforståelse, prinsipper og rutiner som legges til grunn for godt eierskap. I Del 2 blir de enkelte selskapene presentert

Denne saken er en oppfølging av sak 23/135 som hadde følgende vedtak:

1. Det framlegges en eierskapsmelding i desembermøtet
2. Eierskapsmeldingen skal være todelt
  - a. Del 1 skal inneholde kommunens prinsipper for eierstyring og behandles en gang pr kommunestyreperiode
  - b. Del 2 skal inneholde fakta og informasjon om de selskapene som kommunen har eierandel i og utarbeides årlig.
3. Styrene skal fortrinnsvis ha 5 - 7 medlemmer

Prinsipper for eierstyring:

Prinsippene for eierstyring gjennomgås i del 1 av meldingen. Det kan være nyttig å skille mellom eierskapspolitikk og eierstrategier. Med eierskapspolitikk forstår vi de overordnede premisser som kommunen legger til grunn for forvaltning av sine selskaper og eierandeler. Dette innebærer hva slags systemer, retningslinjer og rutiner kommunen skal ha for utøvelse av sitt eierskap. Dette kan omfatte rutiner for rapportering, premisser for valg av styremedlemmer, premisser for valg av selskapsorganisering, premisser for utøvelse av eierskap osv. med andre ord et rammeverk for eierstyring som det vil være fordel at det er bred politisk tilslutning til. Litt spisst kan det sies at eierskapspolitikken er de krav kommunen setter til seg selv som eier.

Det er viktig for en aktiv eierstyring at det utarbeides en tydelig eierstrategi for hvert enkelt selskap og som tydeliggjør eiers styringssignaler til selskapets styre. Eierstrategiene vil utøve de prioriteringer og tiltak kommunen har overfor ulike selskaper for å sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt. Eiers målsetninger overfor styret klargjøres i eierstrategien. Styret er ansvarlig overfor eieren for oppnådde resultat. Med eierstrategi menes at eiers interesser er klart formulert og tilgjengelig for selskapet. Enhver eier bør ha et klart formål med å investere i eller etablere et selskap.

Oversikt over selskaper

Del 2 av meldingen har en gjennomgang av selskapene samt formål med eierinteressen

Administrasjonen er av den formening at det bør foretas en grundig politisk gjennomgang av hvilke hovedprinsipper for eierstyring kommunestyret ønsker å legge seg på, hvilke formål kommunen skal ha på sine eierandeler i selskapene og hvilken strategi kommunen mener selskapene bør styre etter. I de selskapene hvor vi er en betydelig eier kan det se ut som om kommunen ved kommunestyret ikke har lagt like klare føringer på hva som er målet ved driften. Det blir for Kfene gjennomgått og vedtatt et budsjett og for Kopparn Utvikling AS er det vedtatt en strategisk næringsplan.

Vedtektene i de ulike aksjeselskapene angir formålet med selskapet og bør være slik formulert at de ikke trengs å endres uten at det er vesentlige endringer i driften. Det kan være nyttig å ha en gjennomgang av dem i samband med gjennomgangen av eierskapsmeldingen.

I selskap med få og litt større eiere kan det være fornuftig å lage en aksjonæravtale. Dette skyldes ikke at det er krav til dette verken etter offentligrettslige regler eller etter aksjelovgivningen. Derimot er dette en hensiktsmessig måte å regulere forholdet mellom eierne på. For eksempel kan muntlige avtaler om styresammensetningen, hvem som skal ha styreleder vervet med dobbeltstemme mv med fordel skriftliggjøres for å unngå mulig konflikt om dette i framtiden.

Enhver eier vil normalt ønske størst mulig grad av kontroll over selskap man er medeier i. Her skiller ikke kommunens interesser seg nevneverdig fra andre eiere. Det er viktig at kommunen mener man har tilstrekkelig god kontroll på sin investering, hva enten dette gjøres gjennom bindende avtaler om fordeling av styre(leder)verv eller gjennom hvem man velger som "sine" styremedlemmer. Det første kan bare gjøres i bindende avtale med de andre aksjonærene.

Det er eiers ansvar å sikre at selskapene har et velfungerende styre. Det gjelder å finne de riktige personene i forhold til kompetanse og samarbeidsevne og ikke minst motivasjon. Et godt styre er et kollegium som består av personer med egnede personlige egenskaper som utfyller hverandres kompetanse.

Habilitet er også et forhold som bør nevnes knyttet til styresammensetning. I gitte situasjoner kan styremedlemmer i denne typen datterselskap bli inhabile ved kommunal behandling av saker som gjelder selskapene. Dette er i seg selv et moment for å være varsom med hvilke selskaper ordfører, kommunedirektør mv har styreposisjoner i.

Kommunestyret bør bli mer aktive eiere i forhold til de selskapene hvor man enten har 100% eierskap eller innehar en bestemmende innflytelse.

Det er laget et forslag til prinsipp/strategi for det enkelte selskap, men det anbefales at dette spisses og tydeliggjøres gjennom politisk behandling.

Det har vært to forvaltningsrevisjoner innen dette området det siste året med anbefalinger (referert i sak 23/135). KS har også laget sine anbefalinger og revisjonen har hentet mye derfra. KS sine anbefalinger til eierstyring er som følger:

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget
5. Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlig eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter
9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser
11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet
16. Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon
19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak
21. Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

Arbeid i forrige periode

I siste halvdel av forrige kommunestyreperiode ble følgende vedtatt innen dette området:

Formannskapet avholder møter med følgende selskap:

FosenKraft AS · Fosen Renovasjon IKS · Fosen Helse IKS · Fosen Brann og redning IKS · SAVA AS

· Trønder Energi AS · Fosenbrua AS · Kopparn AS og oppsettet er i prioritert

rekkefølge. Administrasjonen får ansvaret for å avtale møtetidspunkt.

1. Møtene avholdes samtidig som de ordinære møtene
2. Følgende spørsmål skal tas opp:
  - a. Hvordan praktiserer selskapene prinsippet om meroffentlighet og transparens.
  - b. På hvilken måte benyttes FNs bærekraftsmål i selskapets drift
  - c. Er lønns- og kostnadsnivået i selskapets drift i samsvar med praksis og utvikling i kommunen.
  - d. Beskriv finansieringsbehovet (investeringer og fondsavsetninger) i selskapet. Er det tilpasset formålet med eierskapet og selskapets kortsiktige og langsiktige behov
  - e. Hvordan sikrer selskapet at det har en god etisk standard, en god internkontroll og risikostyring
  - f. Gjennomgang av dagens drift
  - g. Muligheter og trusler de neste 5 - 10 år
  - h. Hvordan oppfattes kommunen som eier
  - i. Hvordan løses selskapets samfunnsansvar
  - j. Hvordan kan selskapet knytte seg opp mot kommuneplanens samfunnsdel (selv om den kun er på høring og ikke vedtatt)
    - i. Ørland snakker sammen

- ii. Ørland skaper livsglede
- iii. Ørland utvikler mangfold

k. Hvordan kan selskapet medvirke til målet i kommuneplanen om klimanøytralitet i 2034

3. Referat fra styremøter og møter i representantskapene skal legges fram som referatsaker for kommunestyret. Referater fra styremøter i kommunale foretak skal fortløpende også legges ved som referatsaker i kommunestyret.

4. En ordning med tilbakerapportering fra styremedlemmene avklares/rigges i løpet av 1. tertial..

Videre arbeid

En av de gjenstående dagene av folkevalgtopplæringen vil bli viet dette feltet. Med denne opplæringen som utgangspunkt skal kommunestyret ha en god bakgrunn for å fastsette prinsipper for eierskap.

FN's Bærekraftsmål

Mål nr 8 - Anstendig arbeid og økonomisk vekst, fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Vedlegg

Eierskapsmelding del 1 2023 Ørland kommune

Eierskapsmelding Ørland 2023 Del 2

Anbefalinger-om-eierskap-sept-23-KS